

Εφαρμογή της Οδηγίας για την Νιτρορύπανση στην Κύπρο

Δρ. Χρυστάλλα Στυλιανού

Υπηρεσία Περιβάλλοντος

Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Περιεχόμενα παρουσίασης

- Εισαγωγή στην Οδηγία για τη Νιτρορύπανση /κύριες απαιτήσεις
- Εφαρμογή της Οδηγίας στην Κύπρο
 - νομικό πλαίσιο
 - αρμόδιες αρχές
 - ποιότητα των νερών και ευπρόσβλητες ζώνες
 - πρόγραμμα δράσης
 - κώδικας ορθής γεωργικής πρακτικής
 - δυσκολίες
- Άμεσες Υποχρεώσεις/ Υλοποίηση
- Γενικότερο πλαίσιο/ Προβληματισμοί

Οδηγία για τη Νιτρορύπανση (91/676/EEC)

- **Στόχος:** Μείωση και προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης
- **Κύριες Απαιτήσεις:**
 - * αναγνώριση των νερών που υφίστανται ή ενδέχεται να υποστούν νιτρορύπανση
 - * καθορισμός των ευπρόσβλητων ζωνών στα νιτρικά (EZN)
 - * υιοθέτηση κώδικα ορθής γεωργικής πρακτικής
 - * υιοθέτηση προγράμματος δράσης για τις EZN και προγράμματος παρακολούθησης για έλεγχο της αποτελεσματικότητάς τους
 - * υποβολή έκθεσης στην Ε.Ε. κάθε τέσσερα χρόνια

Εφαρμογή της Οδηγίας για τη Νιτρορύπανση στην Κύπρο

Εναρμόνιση της Οδηγίας στη Κυπριακή Νομοθεσία

- Οι περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμοι του 2002 μέχρι 2007.
- Οι περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Νιτρορύπανση Γεωργικής προέλευσης) Κανονισμοί (Κ.Δ.Π. 534/2002)
- Πρόγραμμα Δράσης για την Προστασία των Ευπρόσβλητων Ζωνών από τη Νιτρορύπανση- Διάταγμα (Κ.Δ.Π. 41/2004)
- Το περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Ευπρόσβλητες Ζώνες λόγω Νιτρορύπανσης και Κατηγορίες Νερών που Υφίστανται ή Ενδέχεται να Υποστούν Νιτρορύπανση) Διάταγμα (Κ.Δ.Π. 42/2004) και η τροποποίησή του (Κ.Δ.Π. 867/2004).
- Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής Διάταγμα (Κ.Δ.Π. 263/2007).

Θεσμικό Πλαίσιο

Αρμοδιότητες/ Ευθύνες στα πλαίσια των Νόμων περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών, Υπουργική Απόφαση για εκχώρηση εξουσιών (Αρ. 707/2004).

Αρμόδιες Αρχές στην Κύπρο:

Υπηρεσία Περιβάλλοντος εθνικό σημείο επικοινωνίας με την Ε.Ε., πολιτική, συντονισμό, αδειοδότηση κτηνοτροφικών υποστατικών

Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης (σε συνεργασία με το **Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων**): παρακολούθηση των επιφανειακών και υπογείων νερών

Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών: παρακολούθηση των παράκτιων νερών

Τμήμα Γεωργίας: θέσπιση και εφαρμογή του Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και του Προγράμματος Δράσης

Αξιολόγηση της Ποιότητας των Νερών για τον Αρχικό Καθορισμό των Ευπρόσβλητων Ζωνών

- **Μελέτη (2001-2003):** Αξιολόγηση των υφιστάμενων δεδομένων (7.000 αναλύσεων από 1977-2000 για 3.000 σημεία σε υπόγεια και επιφανειακά νερά), παρακολούθηση 390 σημείων για ένα χρόνο (ανάλυση για υπόγεια νερά κάθε 4 μήνες και για επιφανειακά νερά μηνιαίως).
 - **Μεθοδολογία:** Επιστημονική κρίση ειδικών λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της μελέτης, τα ιστορικά και νέα δεδομένα και τη γεωργική δραστηριότητα.
- ➔ Υδάτινα σώματα που παρουσιάζουν ή αναμένεται να παρουσιάσουν νιτρορύπανση.

Τα νερά που υφίστανται και/ή μπορούν να υποστούν νιτρορύπανση είναι τα ακόλουθα:

- Υδροφορέας Κοκκινοχωριών
- Υδροφορέας Ακρωτηρίου
- Υδροφορέας Πάφου (Πέγειας)
- Υδροφέας Κιτίου
- Υδροφορέας Πόλης Χρυσοχού
- Ποταμός Καρκώτης

Υπό Μελέτη: (α) Υδροφορέας δυτικής Μεσαορίας,
(β) Υδροφορέας του Πεντάσχινου,
(γ) Παράκτια ύδατα που συνορεύουν με τον
υδροφορέα των Κοκκινοχωριών

Ευπρόσβλητες Ζώνες σε Νιτρικά (EZN)

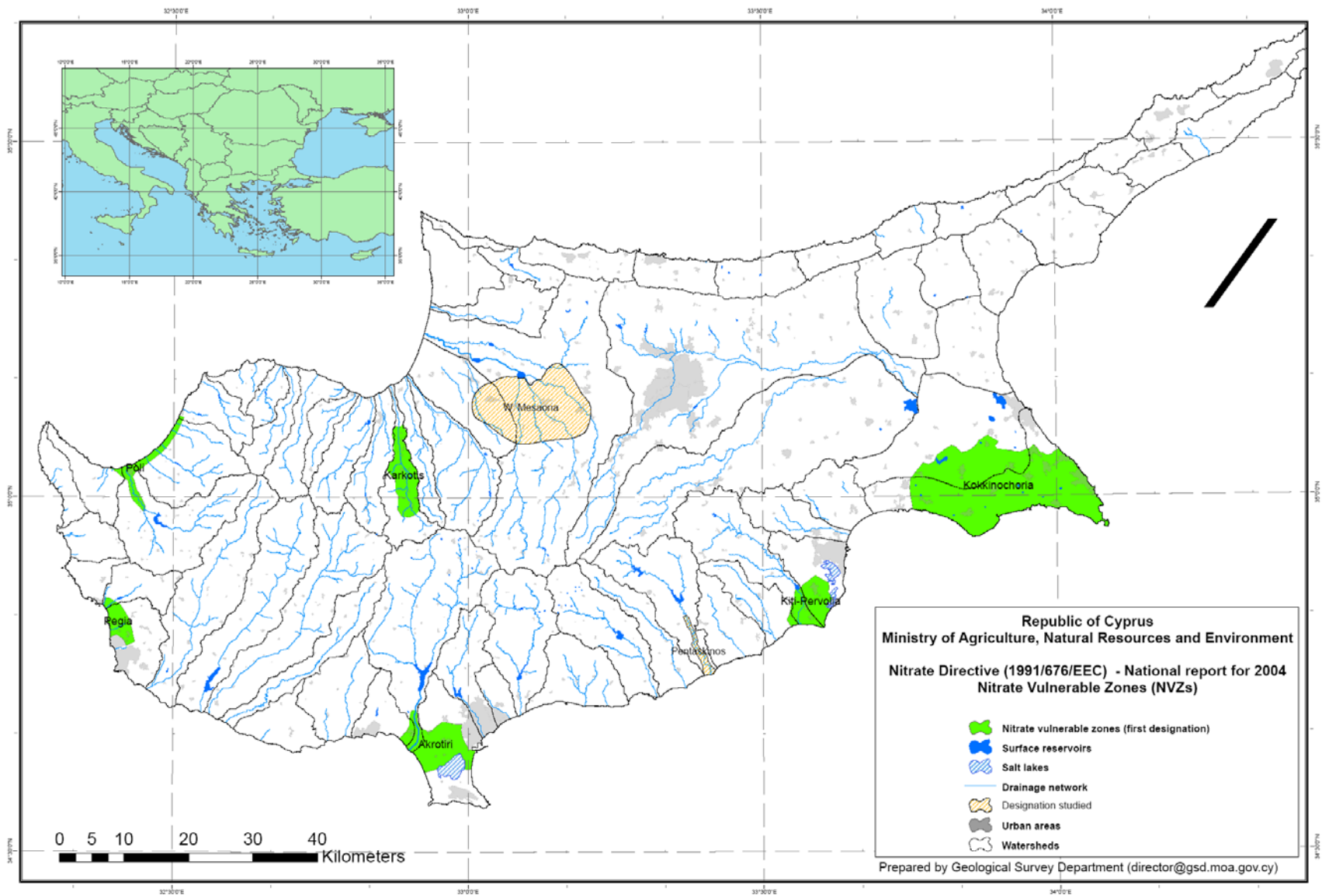
Έχουν καθοριστεί 6 περιοχές EZN :

- Κοκκινοχώρια
- Κίτι-Περβόλια
- Ακρωτήρι
- Πάφος
- Πόλις Χρυσοχούς
- Καρκώτη

Συνολική έκταση EZN = 460 Km²

(8,4 % της έκτασης της ελεύθερης Κύπρου)

NITRATE VULNERABLE ZONES

Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (Κ.Δ.Π. 263/2007)

Οι στόχοι είναι η μείωση της νιτρορύπανσης από τη χρήση λιπασμάτων και κτηνοτροφικών αποβλήτων και η εισαγωγή αποδεκτών πρακτικών για τη χρήση επεξεργασμένου νερού και λάσπης στη γεωργία για προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Έχει τέσσερα μέρη:

- Κώδικας για τη χρήση λιπασμάτων
- Κώδικας για τη χρήση κτηνοτροφικών αποβλήτων
- Χρήση του επεξεργασμένου νερού
- Χρήση της λάσπης στη γεωργία

Ο πρώτος Κώδικας δημοσιεύτηκε το 2002. Αναθεωρήθηκε από το Τμήμα Γεωργίας σε συνεργασία με την Υπηρεσία Περιβάλλοντος το 2007.

Πρόγραμμα Δράσης 2004-2008

Στόχος είναι η προστασία των νερών στις ευπρόσβλητες ζώνες

- Ελέγχει τη **χρήση λιπασμάτων** (ποσότητα, τύπο και χρόνο εφαρμογής και τότε αυτή απαγορεύεται).
- Καθορίζει τις απαιτήσεις **για την αποθήκευση και τη μεταφορά των λιπασμάτων**.
- Ελέγχει **τη χρήση των κτηνοτροφικών αποβλήτων** (κοπριά και λάσπη) και την εφαρμογή τους στο έδαφος. Το όριο είναι **170 kg N/ha το χρόνο**. Ρυθμίζονται η τοποθεσία, η δόση, ο χρόνος και η μέθοδος εφαρμογής.
- Η **τήρηση αρχείου** είναι υποχρεωτική για την εφαρμογή λιπασμάτων και κτηνοτροφικών αποβλήτων.
- **Χημική ανάλυση εδάφους** και φύλλων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον καθορισμό της δοσολογίας και για σκοπούς επιθεωρήσεων.
- Καθορίζεται η ορθή **δόση για κάθε τύπο** των κυρίων **φυτειών/καλλιιεργειών** στις τοπικές συνθήκες (κλίμα και έδαφος).
- Η **εκπαίδευση και ενημέρωση** των γεωργών είναι απαραίτητη.

Δυσκολίες στην Εφαρμογή (1)

- Η πλειονότητα των παραγωγών είναι **μικρής κλίμακας, αυξημένου αριθμού, ασχολούνται μερικώς με τη γεωργία και χρησιμοποιούν αμειψισπορά**. Είναι, επομένως, δύσκολο έργο η εκπαίδευση, η επιθεώρηση και ο έλεγχος της χρήσης λιπασμάτων και κτηνοτροφικών αποβλήτων στις ευπρόσβλητες περιοχές.
- Τα θετικά **αποτελέσματα** της εφαρμογής του προγράμματος δράσης **δεν θα παρατηρηθούν** στην ποιότητα των νερών **για πολλά χρόνια** λόγω των υδρογεωλογικών και κλιματικών συνθηκών της Κύπρου.

Δυσκολίες στην Εφαρμογή (2)

- Κτηνοτροφικές μονάδες μέσα στις ΕΖΝ πρέπει να εξασφαλίσουν Άδειες Απόρριψης Αποβλήτων, να ακολουθούν τον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και να εφαρμόσουν το Πρόγραμμα Δράσης **διαφοροποιώντας τη διαχείριση των αποβλήτων, τηρώντας αρχείο** της εφαρμογής, μεταφοράς της κοπριάς, κλπ.
- Μεγάλες κτηνοτροφικές μονάδες (κυρίως χοιροστάσια) μέσα στις ΕΖΝ πρέπει να επενδύσουν σημαντικά σε **επεξεργασία κτηνοτροφικών αποβλήτων** και να εφαρμόσουν τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές (Οδηγία IPPC).

Άμεσες υποχρεώσεις / Υλοποίηση

- A.** Επαναξιολόγηση της ποιότητας των νερών όσον αφορά τη συγκέντρωση σε νιτρικά και επανακαθορισμός των ευπρόσβλητων ζωνών σε νιτρικά μέχρι 30/4/2008.

Τεχνική Επιτροπή για την εφαρμογή της Οδηγίας έχει αποφασίσει την προώθηση σχετικού Διατάγματος για υπογραφή από τον Υπουργό με τις εισηγήσεις της για αναθεώρηση των Ευπρόσβλητων Ζωνών σε Νιτρικά.

- B.** Αναθεώρηση, αν χρειάζεται, του Προγράμματος Δράσης μέχρι 30/4/2008.

Το Τμήμα Γεωργίας σε συνεργασία με την Υπηρεσία Περιβάλλοντος αναθεώρησε μερικώς το Πρόγραμμα Δράσης και το υπέβαλε στην Τεχνική Επιτροπή η οποία ενέκρινε τις τροποποιήσεις. Στις 21/3 έχει ξεκινήσει η διαδικασία διαβούλευσης με το κοινό η οποία ολοκληρώνεται στις 25/4. Στη συνέχεια το Αναθεωρημένο Πρόγραμμα Δράσης θα προωθηθεί για έγκριση στον Υπουργό και δημοσίευση ως Διάταγμα.

Άμεσες υποχρεώσεις/ Υλοποίηση (2)

Γ. Υποβολή Έκθεσης στην Ε.Ε. μέχρι 30/10/2008. Υπάρχουν νέες κατευθυντήριες οδηγίες για το περιεχόμενο της Έκθεσης η οποία θα υποβάλλεται ηλεκτρονικά στα πλαίσια του WISE (Water Information Systems for Europe).

Η Κύπρος είχε υποβάλει σε εθελοντική βάση Έκθεση και το 2004. Δεν αναμένονται οποιεσδήποτε σοβαρές δυσκολίες στην ετοιμασία και υποβολή της Έκθεσης σύμφωνα με τη νέα μεθοδολογία. Η Έκθεση αυτή φορά θα είναι στα Ελληνικά και θα ετοιμαστεί από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, το Τμήμα Γεωργίας και την Υπηρεσία Περιβάλλοντος ανάλογα με τις αρμοδιότητες τους και θα υποβληθεί από την Υπηρεσία Περιβάλλοντος εκ μέρους του Υπουργείου.

Ρύπανση των Νερών/ Νέα προσέγγιση μετά το 2000

Διαχείριση και Ευρωπαϊκά Ποιοτικά Πρότυπα και
όχι μόνο
Έλεγχο και Όρια Εκπομπών στις πηγές ρύπανσης

Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά

- Στόχος: Καλή χημική και οικολογική κατάσταση των νερών της Ευρώπης μέχρι το 2015.
 - Κατά την εφαρμογή του Άρθρου 5&6 της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά διαφάνηκε ότι **οι γεωργικές δραστηριότητες** (γεωργία και κτηνοτροφία) **αποτελούν πολύ σημαντική πηγή ρύπανσης** των νερών. Η ρύπανση είναι διάχυτη και επηρεάζει κυρίως τα υπόγεια νερά.
 - Η νέα θυγατρική **Οδηγία για την Προστασία των Υπογείων Νερών** από τη Ρύπανση και την Υποβάθμιση (2006/118/EK) **θέτει ποιοτικά όρια για τα νιτρικά (50mg/l) και τα φυτοφάρμακα.**
- ➔ Ορισμένα υδάτινα σώματα **είναι αδύνατο να πληρούν το στόχο** της Οδηγίας Πλαίσιο για καλή χημική κατάσταση **και τα ποιοτικά πρότυπα όσον αφορά τα νιτρικά μέχρι το 2015.....**
; ; ; ; ;

